

VIRELIŪNAS ANTANAS

Pedagogas, kalbininkas, gamtininkas **Antanas Vireliūnas** gimė 1887 m. birželio 20 d. Vėžionių kaime. Baigė liaudies mokyklą Kupiškyje, kurią lankė tik tai žiemą, nes kitu laiku reikėjo ganyti, dirbti ūkio darbus. Trejus metus mokėsi privačiai Mintaujoje ir pasirengė egzaminams iš keturių gimnazijos klasių. Mintaują tuo metu buvo apėmusios revoliucinės nuotaikos – jos paveikė ir A. Vireliūną. Grįžęs į Kupiškį, 1905 m. dalyvavo socialdemokratiname sąjūdyje, rengė jaunimo vakarus, sueigas, dalyvavo leidžiant hektografuotą laikraštėlį. 1910 m. baigė Panevėžio mokytojų seminariją, iki Pirmojo pasaulinio karo mokytojavo Žemaitijoje, nemažai keliavo pėsčiomis, dviračiu, domėjosi krašto gyvenimu, užrašinėjo tautosaką. 1915 m. Kaune atidaryta „Saulės“ gimnazija, į kurią buvo pakviestas dėstyti lietuvių kalbą ir geografiją. 1919 m. perėjo į Švietimo ministeriją, kur iki 1923 m. rudens vadovavo pradinė mokyklų skyriui bei redagavo pedagoginį žurnalą „Švietimo darbas“. Išleido vadovėlį mokytojams „Kaip mokyti kraštotyros“. 1912 m. iš vokiečių kalbos išvertė Šneiderio gamtinių tipų atlasą. Po metų išleido Debės mokyklinio Mažojo atlaso vertimą, kuriame pateikti visų žemynų lietuviški žemėlapiai, įvadas apie žemėlapi ir jo sudarytas spalvotas Lietuvos reljefo žemėlapis. Rūpinosi geografijos mokymo metodika, parengė gimnazijoms skirtą vadovėlį „Ne Europos kraštų geografija“, parašė chrestomatinių pobūdžio knygeles „Keliones po šiaurės“ (1924) ir „Vandens ir vėjo galybės“ (1925). Taip pat nuolat rašė straipsnius apie atskiras Lietuvos vietas. Visą gyvenimą A. Vireliūnas žavėjosi kupiškėnų tarme, liaudies kalba ir kūryba, užrašė apie tūkstantį dainų, vėliau jų dalį paskelbė leidinyje „Tauta ir žodis“. Nespėjo pamatyti pradinėms mokykloms skirto „Krašto mokslo vadovėlio“, kurį užbaigė ir išleido jo mokinys kupiškėnas Peliksas Šinkūnas. Mirė A. Vireliūnas 1925 m. liepos 23 d. Palangoje, palaidotas šio miesto kapinėse.